

„PROJEKT SLAVONIJA, BARANJA I ZAPADNI SRIJEM“

„Projekt Slavonija, Baranja i Zapadni Srijem“ je pojam koji označava usmjereniji pristup korištenju sredstava europskih strukturnih i investicijskih (ESI) fondova¹ namijenjenih provedbi kapitalnih investicija kako bi se provedbom većeg broja projekata sufinanciranih iz navedenih izvora osigurao značajniji doprinos rastu i razvoju na području pet slavonskih županija koje su još uvijek nerazvijenije u odnosu na ostale županije u Republici Hrvatskoj².

U užem smislu, u dijelu aktivnosti upravljanja i kontrole korištenja sredstava ESI fondova, „Projekt Slavonija, Baranja i Zapadni Srijem“ uključuje provedbu mjera poput:

- **Prilagodbe kriterija odabira projekata na način da projekti s područja manje razvijenih županija imaju mogućnost ostvariti dodatne bodove** u otvorenim postupcima dodjele bespovratnih sredstava. Na taj način, doprinos tih projekata uravnoteženom regionalnom razvoju na manje razvijenom području postaje prepoznata dodana vrijednost istih, što je naročito bitno kod onih projekata koji, zbog provedbe na manje razvijenom području a time često i smanjenje mogućnosti ostvarenja određenih bodovanih pokazatelja, bez takvog dodatnog bodovanja teže 'konkuriraju' ekonomski isplativijim projektima.

Značajan efekt provedbe ove mjere očekuje se, primjerice, kod postupaka dodjela bespovratnih sredstava u okviru Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske i to najviše u okviru mjera usmjerenih na izradu, poboljšanje i proširenje svih vrsta male infrastrukture te obnovljive izvore energije kao i kod mjera usmjerenih na pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, za što je u okviru navedenog programa osigurano oko 250 milijuna eura bespovratnih sredstava;

- **Prioritizacije kapitalnih infrastrukturnih projekata** na način da se prednost u sufinanciranju projekata putem izravnih dodjela da projektima s manje razvijenih područja.

Primjeri takvih projekata su:

- Obnova, rekonstrukcija i modernizacija željezničke pruge na dionicama Dugo selo – Novska i Vinkovci – Vukovar (više projekata), ukupne vrijednosti oko 130 milijuna eura;
 - Izgradnja terminala za pretovar rasutih tereta u luci Osijek, ukupne vrijednosti oko 13.2 milijuna eura;
 - Modernizacija i razvoj javnog prijevoza grada Osijeka, ukupne vrijednosti oko 78 milijuna eura;
 - Izgradnja lučke infrastrukture luke Slavonski Brod, ukupne vrijednosti oko 22.5 milijuna eura;
- **Jačanja kapaciteta dionika na lokalnoj i područnoj razini** na način da se dodjelom sredstava tehničke pomoći regionalnim razvojnim agencijama na manje razvijenim

¹ U okviru ESI fondova u Republici Hrvatskoj provode se: Operativni program 'Konkurentnost i kohezija', Operativni program 'Učinkoviti ljudski potencijali', Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske i Operativni program za pomorstvo i ribarstvo.

² Upravo zbog ovakvog poimanja, „Projekt Slavonija“ nije moguće u potpunosti određeno pojasniti navođenjem svih nositelja, svih projekata i svih izvora financiranja te se stoga u ovom odgovoru navode primjeri mjera te značajnijih projekata kao i nositelji istih kojima se navedeni cilj izravno ili posredno ostvaruje.

područjima dodatno potakne provedba aktivnosti pripreme i provedbe projekata, primarno onih čiji su nositelji jedinice lokalne i područne samouprave.

Primjerice, tijekom 2016. godine, regionalnim koordinatorima na području predmetnih županija u tu je svrhu dodijeljeno oko 0.8 milijuna eura bespovratnih sredstava;

- **Integriranih teritorijalnih ulaganja (ITU)** koja podrazumijeva 'rezervaciju' određenih sredstava u okviru operativnih programa isključivo za pripremu i provedbu projekata na urbanim područjima koja dijele određene razvojne posebnosti, a koji se odabiru u suradnji s jedinicama lokalne samouprave na temelju razvojnih planova pripremljenih od strane istih.

Primjerice, u okviru trenutnih operativnih programa kroz ITU mehanizam osigurano je oko 345 milijuna eura bespovratnih sredstava od čega je za urbanu aglomeraciju Osijek izravno osigurano preko 44 milijuna eura bespovratnih sredstava, a za urbanu aglomeraciju Slavonski Brod preko 31 milijun eura bespovratnih sredstava;

- **Regeneracije depriviranih područja** koja također podrazumijeva 'rezervaciju' određenih sredstava u okviru operativnih programa isključivo za pripremu i provedbu projekata na manjim depriviranim područjima koja dijele određene razvojne posebnosti, a koji se također odabiru na temelju razvojnih planova pripremljenih od strane istih.

Primjerice, u okviru trenutnih operativnih programa kroz pilot fazu provedbe ovog mehanizma u pet odabranih pilot područja, izravno je osigurano 120 milijuna eura sredstava, od čega se dio u iznosu 48 milijuna eura odnosi na gradove Vukovar te Beli Manastir.

Republici Hrvatskoj u trenutnom je financijskom razdoblju Europske unije od 2014. do 2020. godine iz ESI fondova osigurano 10.7 milijardi eura bespovratnih sredstava namijenjenih regionalnom razvoju. **Kroz „Projekt Slavonija, Baranja i Zapadni Srijem“ namjera je provedbom navedenih i drugih mjera osigurati 2.5 milijardi eura iz ESI fondova isključivo za projekte na području pet slavonskih županija**, a koji projekti bi se glavninom proveli do kraja 2020. godine ili najkasnije do kraja 2023. godine (zadnja godina provedbe predmetnog financijskog razdoblja).

Kroz OP Konkurentnost i kohezija i kroz Program ruralnog razvoja za razdoblje 2014.-2020., za pet slavonskih županija, trenutno je ugovoreno 2,25% sredstava, odnosno više od 420 milijuna kuna.

OP Konkurentnost i kohezija	92.817.263 kn
Program ruralnog razvoja	328.826.842 kn
Ukupno ugovoreno bespovratnih sredstava	421.644.105 kn
Ciljani iznos za Projekt Slavonija, Baranja i Zapadni Srijem	2.500.000.000 € (18.750.000.000 kn)
Postotak ugovorenih bespovratnih sredstava u odnosu na ciljani iznos za Projekt Slavonija, Baranja i Zapadni Srijem	2,25%

Kroz ulaganja u istraživanje i razvoj, poduzetništvo, obrazovanje, zdravstvo i socijalnu skrb, kulturnu i prirodnu baštinu, promet, vodoopskrbu i odvodnju, energetiku te razvoj poljoprivrede nužno je spriječiti demografsko nazadovanje Slavonije, Baranje i Zapadnog Srijema koje je prisutno u posljednjih nekoliko godina, te pokrenuti rast i razvoj gospodarstva u tim krajevima.

Kroz „Projekt Slavonija, Baranja i Zapadni Srijem“ cilj je osigurati što veću apsorpciju sredstava iz ESI fondova te znatno ojačati kapacitete dionika na razini lokalne i područne samouprave za pripremu i provedbu projekata u ovom financijskom razdoblju kako bi se stvorili **i preduvjeti za uvođenje posebnog regionalnog 'Operativnog programa za područje Slavonije, Baranje i Zapadnog Srijema'** i/ili druge mehanizme decentralizirane provedbe središnje upravljanih programa u sljedećem financijskom razdoblju Europske unije (2021.-2027.).

U širem smislu, u dijelu preduvjeta za punu provedbu mjera povezanih s korištenjem ESI fondova, 'Projekt Slavonija, Baranja i Zapadni Srijem' uključuje i provedbu sljedećih mjera:

- **Izrada novog modela indeksa razvijenosti** koji je ključan i za povećanje apsorpcije sredstava iz EU fondova na području Slavonije, Baranje i Zapadnog Srijema. Novim modelom indeksa razvijenosti Hrvatska će biti pravednije podijeljena i oko 50 novih jedinica lokalne i područne samouprave izdvojiti će se kao potpomognuta područja čiji razvoj će država dodatno poticati. Osim boljeg pristupa sredstvima ESI fondova, jedinicama lokalne i regionalne samouprave, poduzetnicima, ali i fizičkim **osobama** osigurat će se i određene porezne olakšice kao i bolji pristup nacionalnim ulaganjima u razvoj nerazvijenih područja;
- **Izrada mape siromaštva i indeksa višestruke deprivacije** što će pomoći u dizajniranju politika te definiranju i raspodjeli budžetskih alokacija i EU sredstava namijenjenih smanjivanju regionalnih nejednakosti i siromaštva. Kroz relativne i apsolutne stope siromaštva za mala područja i uz pomoć indeksa višestruke deprivacije, ostvarit će se preduvjeti za dodatne alokacije iz ESI fondova već u ovom financijskom razdoblju koje će pomoći u obnovi manjih depriviranih gradova u Hrvatskoj;
- **Izrada analitičke podloge za redefiniranje statističkih regija u novom razdoblju** kako više ne bi imali situaciju u Republici Hrvatskoj gdje su gradovi Zagreb i Vinkovci u istom položaju zbog podjele na dvije statističke regije. Takva situacija ne doprinosi jednom od osnovnih ciljeva kohezijske politike Europske unije koji u prvi plan stavlja ravnomjeran razvoj. Kada se provedu planirane izmjene statističkih regija omogućit će se veće stope sufinanciranja za razvojne projekte na manje razvijenim područjima, što se posebno odnosi na Slavoniju, Baranju i Zapadni Srijem.

Navedene mjere komplementarne su i s drugim mjerama Vlade Republike Hrvatske s ciljem značajnijeg doprinosa razvoju upravo ovih najnerazvijenijih županija u Republici Hrvatskoj. Naročito je potrebno istaknuti:

- **Mjere porezne reforme kojima se izravno podupire poljoprivredna proizvodnja** kao glavna gospodarska grana u predmetnim županijama a koje proizlaze iz cilja promicanja rasta i zapošljavanja u hrvatskom gospodarstvu utvrđenog Nacionalnim planom reformi, a koje stupaju u primjenu od 1. siječnja 2017. godine.

Navedene mjere odnose se prvenstveno na:

- smanjenje stope poreza na dodanu vrijednost na repromaterijal u poljoprivrednoj proizvodnji;

- smanjenje stopa doprinosa za mirovinsko i zdravstveno osiguranje za određene kategorije osoba koje obavljaju poljoprivrednu djelatnost;
 - promjene u sustavu poreza na dohodak u vidu izmjena načina izračuna predujma poreza na dohodak te povećanja iznosa ostvarenog samostalnom djelatnošću (uključujući i poljoprivredu) za primjenu poreza na dohodak na paušalnoj osnovi;
 - sniženje stope poreza na dobit za manje poduzetnike, uvođenje tzv. novčanog načela kojim se omogućuje plaćanje poreza na dobit po načelu naplaćene realizacije te pokretanja procesa razduživanja poduzetnika, primjerice poljoprivrednika opterećenih kreditima za nabavu dugotrajne imovine;
 - promjene u sustavu trošarina u proizvodnji alkoholnih pića;
- **Ulaganja sukladno Zakonu o poticanju investicija i unapređenju investicijskog okruženja (NN 111/12 i 28/13), Zakona o poticanju ulaganja (NN 102/15) te Zakona o strateškim investicijskim projektima Republike Hrvatske (NN 133/13, 152/14 i 22/16).**
 - **Dodatna ulaganja u izgradnju infrastrukture** za koju ne postoji mogućnost sufinanciranja sredstvima ESI fondova. Navedeno se primarno odnosi na određena ulaganja u cestovnu infrastrukturu, lučku infrastrukturu i unutarnje plovne puteve te infrastrukturu namijenjenu zračnom prometu;

U provedbi navedenih mjera sudjeluju sva tijela državne uprave, javna tijela i jedinice lokalne i područne samouprave sukladno svojim utvrđenim redovnim nadležnostima. U dijelu korištenja sredstava ESI fondova kao i provedbi drugih izravno povezanih mjera, krovnu koordinacijsku ulogu ima Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije. Sredstva za provedbu mjera osiguravaju se u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2017. godinu s projekcijama za razdoblje od 2018.-2020. godine.